

Rozsudek Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 22.08.2000, sp. zn. 4 To 437/2000, ECLI:CZ:KSCB:2000:4.TO.437.2000.1

Číslo: 9/2002

Právní věta:

Skutečnost, že pachatel po dopravní nehodě, na níž měl účast, neposkytl pomoc osobě, která při nehodě utrpěla újmu, a místo nehody opustil proto, že jeho rozhodování bylo ovlivněno silnou opilostí (převážily jeho vlastní zájmy nad zájmem o osud poškozeného), avšak nešlo o stav, jenž by bylo možno označit za nepřičetnost, nevylučuje jeho trestní odpovědnost za trestný čin neposkytnutí pomoci podle § 208 tr. zák.

Soud: Krajský soud v Českých Budějovicích

Datum rozhodnutí: 22.08.2000

Spisová značka: 4 To 437/2000

Číslo rozhodnutí: 9

Číslo sešitu: 2

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Neposkytnutí pomoci, Nepřičetnost

Předpisy: § 12 tr. zák.

§ 201a tr. zák.

§ 208 tr. zák.

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Krajský soud v Českých Budějovicích k odvolání okresního státního zástupce zrušil rozsudek Okresního soudu v Českých Budějovicích ze dne 5. 4. 2000 sp. zn. 2 T 27/99 ve výroku o trestu a sám uložil obviněnému trest. Odvolání obžalovaného P. K. zamítl.

Z o d ů v o d n ě n í :

Obžalovaný P. K. byl rozsudkem Okresního soudu v Českých Budějovicích ze dne 5. 4. 2000 sp. zn. 2 T 27/99 uznán vinným trestnými činy ublížení na zdraví podle § 224 odst. 1, 2 tr. zák., ohrožení pod vlivem návykové látky podle § 201 písm. d) tr. zák. a neposkytnutí pomoci podle § 208 tr. zák.

Těchto trestných činů se obžalovaný dopustil podle zjištění okresního soudu tím, že dne 30. 3. 1998 v

Č. couval s osobním automobilem tov. zn. Audi 100 ve směru od ulice L. na centrum města, měl v krvi nejméně 2,34 g/kg alkoholu, přičemž v prostoru u domu čp. X narazil do zde u okraje vozovky odstavené maringotky, v důsledku čehož utrpěl jeho spolujezdec H. F. řezné ranky v čelní krajině vpravo, další ranky na nespecifikovaných místech obličeje, otřes mozku, vdechnutí zvratků a drobné oděrky v prsní krajině, přičemž následkem úrazu hlavy došlo u něho i k psychiatrické poruše (organickému syndromu a trvalým následkům v podobě lehké ataxie). Léčení těchto zranění trvá dosud a do poloviny roku 1999 byl poškozený v důsledku těchto zranění velmi omezen ve svých mimopracovních aktivitách a vyřazen z aktivit pracovních. Po nehodě obžalovaný z místa odešel, aniž poskytl zraněnému spolujezdci první pomoc či takovou pomoc zajistil jinak.

Za to byl odsouzen podle § 224 odst. 2 tr. zák. za použití § 35 odst. 1 tr. zák. k úhrnnému trestu odnětí svobody v trvání jednoho roku. Podle § 58 odst. 1 písm. a) a § 59 odst. 1 tr. zák. mu byl výkon tohoto trestu podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání tří let. Podle § 49 odst. 1 a § 50 odst. 1 tr. zák. mu byl rovněž uložen trest zákazu činnosti spočívající v zákazu řízení motorových vozidel všech druhů v trvání osmi let.

Podle § 228 odst. 1 tr. ř. byla obžalovanému uložena povinnost uhradit na náhradě škody Všeobecné zdravotní pojišťovně ČR, Okresní pojišťovně se sídlem v Č., částku 80 514 Kč.

Proti tomuto rozsudku podali včas odvolání okresní státní zástupce a obžalovaný P. K. Odvolání okresního státního zástupce bylo podáno v neprospěch obžalovaného a směřovalo do výroku o trestu. Okresní státní zástupce nesouhlasil s tím, že obžalovaný byl postižen toliko úhrnným trestem odnětí svobody v trvání jednoho roku, jehož výkon mu byl podmíněně odložen na zkušební dobu tří let, byť trest zákazu činnosti byl vyměřen v trvání osmi let. Zatímco výměra trestu zákazu činnosti vystihuje vysokou společenskou nebezpečnost jednání obžalovaného, nestalo se tak ve vztahu k uloženému trestu odnětí svobody. Mělo být přihlédnuto ke skutečnosti, že obžalovaný po nehodě, kterou zavinil, z místa utekl. Takovým jednáním bezprostředně ohrozil život poškozeného, který byl v té době jeho blízký známý. Jen shodou okolností byla včas přivolána náhodnými svědky záchranná zdravotní služba. Kromě toho měl soud přihlédnout i k hladině alkoholu v krvi obžalovaného, která činila 2,34 g/kg alkoholu a zcela vylučovala provádění takové činnosti, jako je řízení vozidla. Okresní soud měl přihlédnout i k rozsahu a závažnosti zranění poškozeného H. F., u něhož objektivně existují trvalé následky. V závěru podaného odvolání okresní státní zástupce navrhl, aby obžalovanému byl uložen nepodmíněný trest odnětí svobody výrazně nad jednu šestinu zákonného rozpětí se zařazením do věznice s dozorem.

Obžalovaný v podaném odvolání prostřednictvím svého obhájce uvedl, že ani po doplnění dokazování nebyly objasněny všechny rozpory, které se ve věci vyskytly a na něž poukázal krajský soud ve svém předchozím rozhodnutí, jež se týkaly příčinné souvislosti mezi s úrazem vzniklým při posuzované nehodě a psychiatrickou poruchou poškozeného. Je proto přesvědčen, že jeho jednání při respektování zásady in dubio pro reo mělo být kvalifikováno jako trestný čin ublížení na zdraví podle § 223 tr. zák.

Pokud jde o trest zákazu činnosti spočívající v zákazu řízení motorových vozidel na dobu osmi let, jeví se obžalovanému i při stávající právní kvalifikaci jako nepřiměřeně přísný. Nikdy se v minulosti nedopustil přestupku v dopravě v souvislosti s požíváním alkoholických nápojů, dosud nikdy takovým trestem nebyl postižen ani ve správním řízení. V závěru podaného odvolání obžalovaný navrhl, aby odvolací soud napadený rozsudek ve všech výrocích zrušil a znovu rozhodl tak, že jej zprošťuje obžaloby pro skutek kvalifikovaný jako trestný čin neposkytnutí pomoci podle § 208 tr. zák. a že jej uznává vinným trestnými činy ublížení na zdraví podle § 223 tr. zák. a ohrožení pod vlivem návykové látky podle § 201 písm. d) tr. zák. Za tyto delikty by mu měl být uložen přiměřený podmíněný trest odnětí svobody a trest zákazu činnosti v trvání dvou až tří let. Poškozená Všeobecná zdravotní pojišťovna má být odkázána s nárokem na náhradu škody na řízení ve věcech občanskoprávních.

Krajský soud v Českých Budějovicích dle ustanovení § 254 odst. 1 tr. ř. přezkoumal napadený rozsudek i řízení jemu předcházející, přihlížel přitom i k tomu, zda nedošlo k vadám, které odvoláním výslovně vytýkány nebyly, a dospěl k těmto závěrům:

Především je třeba připomenout, že v této trestní věci okresní soud rozhodl již v minulosti rozsudkem ze dne 17. 5. 1999 sp. zn. 2 T 27/99. Uznal tehdy obžalovaného vinným pouze trestnými činy ublížení na zdraví podle § 224 odst. 1, 2 tr. zák. a ohrožení pod vlivem návykové látky podle § 201 písm. d) tr.zák., jichž se dopustil výše popsáním jednáním (s výjimkou odchodu z místa dopravní nehody a neposkytnutí první pomoci zraněnému spolujezdci). Za to mu uložil úhrnný trest odnětí svobody na jeden rok s podmíněným odkladem na zkušební dobu tři roky a trest zákazu činnosti spočívající v zákazu řízení motorových vozidel všech druhů v trvání osmi let. Poškozenou Všeobecnou zdravotní pojišťovnu odkázal podle § 229 odst. 1 tr. ř. s uplatněným nárokem na náhradu škody na řízení ve věcech občanskoprávních.

Krajský soud usnesením ze dne 31. 8. 1999 sp. zn. 4 To 641/99 k odvolání okresního státního zástupce a k odvolání obžalovaného napadený rozsudek podle § 258 odst. 1 písm. a), b), c), d) tr. ř. v celém rozsahu zrušil a podle ustanovení § 259 odst. 1 tr. ř. věc vrátil okresnímu soudu, aby ji v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl. V podrobném odůvodnění svého rozhodnutí tehdy uvedl, proč napadený rozsudek nemohl obstát, proč musel být zrušen, v jakém směru je třeba dokazování doplnit, jaká zákonná ustanovení musí soud prvního stupně respektovat, aby hodnocení provedených důkazů vyznělo přesvědčivě a skutková zjištění bylo možno považovat za správná a úplná, aby za zákonnou bylo možno považovat použitou právní kvalifikaci a aby v případě uznání viny bylo možno považovat za přiměřené uložené tresty.

Již ve svém tehdejší usnesení krajský soud uvedl, že není pochyb o tom, že z provedených důkazů jednoznačně vyplynulo, že to byl právě obžalovaný P. K., kdo v nočních hodinách kritického dne v Č.v ulici F. ve směru od ulice L. do centra města couval s osobním automobilem tov. zn. Audi 100 a v prostoru u domu čp. X narazil do maringotky odstavené u okraje vozovky. Stejně tak není pochyb o tom, že v té době měl v krvi nejméně 2,34 g/kg alkoholu, že na místě spolujezdce přepravoval svého známého H. F., který při nehodě utrpěl zranění již výše popsaná, a že sám obžalovaný místo dopravní nehody opustil, aniž poškozenému poskytl potřebnou pomoc, případně mu takovou pomoc zajistil jinak.

Stejně tak uvedl, že jednotlivé důkazy, které okresní soud v poměrně obsáhlém odůvodnění napadeného rozsudku podrobně citoval, svědčí pro spolehlivý závěr o vině obžalovaného trestným činem ohrožení pod vlivem návykové látky podle § 201 písm. d) tr. zák. Další dokazování, které v této trestní věci bude ještě nutno provést, proto nemuselo být zaměřeno na bližší objasňování této právní kvalifikace, neboť ta je nezpochybnitelná.

Okresní soud po vrácení věci k novému projednání a rozhodnutí při prováděném dokazování respektoval ustanovení § 264 odst. 1 tr. ř. a provedl úkony a doplnění, jejichž provedení odvolací soud nařídil, stejně jako respektoval toto zákonné ustanovení v tom směru, že je vázán právním názorem, který vyslovil ve svém rozhodnutí odvolací soud. Z tohoto pohledu po procesní stránce nelze okresnímu soudu nic vytknout.

Všechny důkazy, které okresní soud v původním řízení, jakož i v doplněném řízení provedl, v odůvodnění napadeného rozsudku velice podrobně cituje. Není proto zapotřebí v odůvodnění tohoto rozhodnutí znovu jednotlivé důkazy opakovat a připomínat. Stačí jen zdůraznit doplněk původního znaleckého posudku z oboru zdravotnictví, odvětví soudního lékařství, vypracovaný soudním znalcem MUDr. F. V.

Na základě konzultace s odborníkem z oboru neurologie MUDr. H. a doplnění zdravotní dokumentace poškozeného pak soudní znalec MUDr. F. V. dále nově konstatoval objektivně zjištěné

trvalé zdravotní následky u H. F. v podobě lehké ataxie (nekoordinovanost pohybů), chůze o širší bázi, setřelé monotónní řeči a poruch rovnováhy. Tyto trvalé následky jsou rovněž důsledkem úrazu hlavy. Na žádost obhajoby znalec posuzoval i možnost, zda na vznik zranění, průběh léčby a zdravotní následky nemohl mít vliv zdravotní stav poškozeného před úrazem, avšak tuto možnost jednoznačně vyloučil. Naopak potvrdil, že H. F. je plně invalidní následkem úrazu ze dne 30. 3. 1998.

O těchto závěrech neměl ani krajský soud důvod pochybovat. Sám se mohl přesvědčit při veřejném zasedání, jehož se zúčastnil i H. F., že poškozený i dne 22. 8. 2000 trpěl přetrvávajícími potížemi, které byly patrné jak na jeho motorice, tak na způsobu řeči. Nelze proto vůbec pochybovat, že zranění, které poškozený utrpěl při projednávané dopravní nehodě, je těžkou újmou na zdraví ve smyslu § 89 odst. 7 písm. ch) tr. zák., jak správně uvedl již okresní soud.

Tento soud se náležitě vypořádal i s otázkou zavinění obžalovaného na tomto následku, jakož i s otázkou příčinné souvislosti mezi jednáním obžalovaného a způsobenou újmou poškozeného. V odůvodnění napadeného rozsudku v této souvislosti uvedl, že k této těžké újmě na zdraví došlo v bezprostřední příčinné souvislosti s úrazem hlavy při dopravní nehodě způsobené obžalovaným dne 30. 3. 1998. Jiné možné příčiny vzniku těchto následků byly totiž dalšími provedenými důkazy vyloučeny.

S takovým závěrem hodnocení provedených důkazů se odvolací soud ztotožnil. Nedbalostní zavinění obžalovaného na uvedeném těžkém následku je mimo jakoukoliv pochybnost, neboť si musel být vědom toho, že řízením vozidla v opilosti může způsobit nejen škodu na majetku, ale i na zdraví. Trestní odpovědnost obžalovaného nemůže být vyloučena ani závěry znaleckého psychiatrického posudku o jeho duševním stavu v době činu. Okresní soud ani tuto otázku neponechal bez povšimnutí, doplnil písemný znalecký posudek soudních znalců MUDr. J. F. a MUDr. J. P. a jejich závěry odůvodnění rozsudku cituje a hodnotí.

Krajský soud se plně ztotožňuje s okresním soudem v tom, že závěry znalců psychiatrů o údajně přechodném kvalitativně změněném vědomí, v důsledku něhož měly být schopnosti obžalovaného své jednání ovládat a rozpoznat jeho nebezpečnost až vymizelé, byly velmi nepřesvědčivé, pokud v důsledku tohoto stavu měl být časově a prostorově dezorientován (měl se chovat měnlivě), avšak je zjištěno, že o sebe a o auto se uměl zcela cíleně postarat, zcela cíleně a dlouhou dobu směřoval přesně domů. Na fyzické trauma je usuzováno v rozporu se závěry znalce v oboru soudního lékařství pouze na základě nějakého nediagnostikovaného poranění páteře obžalovaného, na možné psychické trauma pak z pouhého tvrzení obžalovaného, které si ani neověřovali. Pokud pak sami znalci patickou opilost připouštějí pouze jako eventualitu, již pouze nemohou vyloučit a jejíž existence má být prokazována tak nepřesvědčivě, pak se soud s takovou eventualitou neztotožnil do té míry, aby uzavřel, že obžalovaný nevěděl po celou dobu, co dělá a jaké může mít jeho jednání následky. Sami znalci totiž připustili kolísavý charakter patické opilosti, kdy zúžené vědomí je v určitých okamžicích přítomno a v určitých okamžicích není. Pak ale v těch okamžicích bez zúženého vědomí měl obžalovaný nějakou snahu o pomoc vyvinout.

Za zcela správnou považuje odvolací soud i další úvahu okresního soudu, že chování obžalovaného svědčí pro to, že upřednostnil své zájmy a byl srozuměn v důsledku opilosti s tím, že H. F. v autě zůstal, což mu bylo jedno. Byl srozuměn i s tím, že H. F. se necítí dobře a že může být i zraněn. Pro tento závěr (že obžalovaný byl při vědomí, věděl, co se dělo, než se vyspal) svědčí i záznam z ošetření, kdy odpovídal věcně, věděl, že v bezvědomí nebyl, a takto to i vypověděl. Chování obžalovaného plně svědčí o tom, že byl při smyslech, když se snažil nastartovat, odjet, telefonovat, opustil místo dopravní nehody, aniž poskytl pomoc, pro patickou opilost naopak pouze ničím nepodložené eventuální domněnky znalců, proto soud uzavírá, že obžalovaný naplnil znaky skutkové podstaty trestného činu neposkytnutí pomoci i po subjektivní stránce, opilost a následné „alkoholové okno“, ho z odpovědnosti nevyvíňují, byť soud připouští, že za strážliva by obžalovaný mohl jednat

jinak.

Po takovém zhodnocení provedených důkazů dospěl okresní soud nejen ke správným skutkovým zjištěním, ale i ke správné a zákonné právní kvalifikaci. Tu rovněž přesvědčivě odůvodnil, a proto stačí na jeho úvahy v tomto směru jen odkázat.

Z těchto podstatných důvodů zůstal napadený rozsudek ve výroku o vině nedotčen. Stejně tak nedotčen zůstal ve výroku o povinnosti obžalovaného uhradit na náhradě škody Všeobecné zdravotní pojišťovně České republiky částku 80 514 Kč, neboť tento výrok se bezprostředně vztahuje k nedotčenému výroku o vině.

Při úvahách o druhu a výměře ukládaného trestu okresní soud přihlédl ke všem těm okolnostem, které rozvedl v odůvodnění napadeného rozsudku. Třebaže s naprostou většinou jeho úvah je třeba souhlasit, nelze již přisvědčit jeho konečnému závěru o uložení právě té výše trestu, jakou nakonec zvolil, a to nejen ve vztahu k trestu odnětí svobody, ale i ve vztahu k trestu zákazu činnosti.

Jestliže obžalovaný byl odsuzován hned za tři trestné činy (dva úmyslné a jeden nedbalostní), byl mu správně ukládán úhrnný trest podle zásad uvedených v § 35 odst. 1 tr. zák. Tento trest byl uložen v rámci zákonné trestní sazby uvedené v § 224 odst. 2 tr. zák., kde pro trest odnětí svobody je stanovena sazba od šesti měsíců do pěti let. Uložil-li okresní soud tento druh trestu obžalovanému jen ve výměře jednoho roku, jde o trest nepřiměřeně mírný.

Jednotlivé okolnosti případu, stejně jako okolnosti zjištěné k osobě obžalovaného, jak jsou rozvedeny v napadeném rozsudku či v podaném odvolání okresního státního zástupce, svědčí pro závěr o potřebě ukládat obžalovanému přísnější trest odnětí svobody, než se napadeným rozsudkem stalo. Odvolací soud má zato, že musí jít o trest odnětí svobody ve výměře dvou let. Takový trest ještě lze podmíněně odložit ve smyslu § 58 odst. 1 písm. a) tr. zák. I když míra zavinění obžalovaného, hladina jeho alkoholémie, způsob chování po činu a závažnost způsobeného následku by mohla nasvědčovat potřebě přímého výkonu trestu, odvolací soud se nakonec ztotožnil s úvahami okresního soudu, že účelu trestu ve smyslu § 23 odst. 1 tr. zák. bude v tomto konkrétním případě dosaženo i jeho podmíněným odkladem. Zkušební dobu však bylo třeba stanovit v delší výměře, než učinil soud prvního stupně.

Z těchto důvodů krajský soud obžalovanému uložil trest odnětí svobody na dva roky se zkušební dobou na čtyři roky.

Řidičskou nekázeň obžalovaného bylo třeba potrestat i trestem zákazu činnosti spočívajícím v zákazu řízení všech druhů motorových vozidel. Přes shora zdůrazněné přítěžující okolnosti však u obžalovaného, který sice v kartě řidiče má čtyři záznamy, ovšem první tři jsou z let 1991 a 1992 a poslední ze dne 24. 3. 1998 je pro porušení zákazu zastavení, který ale v opisu rejstříku trestů nemá žádný záznam, není namístě ukládat osmiletý trest zákazu činnosti, nýbrž trest poněkud mírnější, uložený mírně nad polovinou zákonné trestní sazby, tedy ve výměře šesti let.

Trest uložený odvolacím soudem je třeba jako celek považovat za přísnější než trest uložený okresním soudem. Proto krajský soud toto své rozhodnutí učinil pouze k odvolání okresního státního zástupce, které bylo podáno v neprospěch obžalovaného, zatímco odvolání obžalovaného zamítl jako nedůvodné podle § 256 tr. ř.